

Euthanasie in België op eenzame hoogte of diepte?

 doorbraak.be/euthanasie-belgie-eenzame-hoogte/

June 14, 2018

Dr. Wim Distelmans

foto: ©Reporters

'We werkten in een schemerzone, het zwaard van Damocles hing ons constant boven het hoofd'. Zo blokletterde *De Standaard* in haar editie van zaterdag 9 juni 2018 een interview met Dr. Wim Distelmans (het artikel zit wel achter de betaalmuur). Er wordt verwezen naar het eerste interview dat de arts gaf in 1993, toen euthanasie nog volledig illegaal was. 'Met mijn getuigenis wou ik de zaken opentrekken', is zijn commentaar vandaag.

Fier op euthanasie

De zaken zijn ondertussen wel echt opengetrokken, zo open dat hij bij het einde van het nieuwe interview met niet weinig fierheid aangeeft dat er geen land naast België is waar het levenseinde wettelijk zo goed geregeld is. Maar hij moet eraan toevoegen dat we daardoor wel wereldwijd op een eenzame hoogte staan.

De vraag stelt zich onmiddellijk of we met zijn allen deze fierheid kunnen delen? Was de mijlpaal die in 2002 werd geplant waarbij de wet op de patiëntenrechten, de wet op palliatieve zorg en op euthanasie in één beweging werden gestemd echt een teken van humanitaire vooruitgang? Is het niet veelzeggend dat vandaag vele landen heel wat terughoudender zijn geworden wanneer het gaat over het legaliseren van euthanasie? Wellicht hebben ze iets geleerd uit de vele getuigenissen van familieleden en commentaren van artsen, psychologen, juristen, ethici en anderen m.b.t. sommige bedenkelijke euthanasiepraktijken in dit land op de eenzame hoogte?

Vrijheid, autonomie en zelfbeschikking

Maar in België wil men nog verder inzake euthanasie: versoepelen, uitbreiden en euthanasie brengen op het niveau van een patiëntenrecht: dat is het streefdoel dat de protagonisten van euthanasie voor zichzelf hebben gesteld. Dat allemaal omdat de 'hedendaagse moderne mens' toch op een absolute wijze over zijn eigen leven en dood moet kunnen beschikken en beslissen. Vrijheid, autonomie en zelfbeschikking zijn tot absolute waarden verheven en niemand heeft nog het recht daaraan te raken of deze in vraag te stellen. Men is totaal uit het oog verloren dat ieder mens toch ook nog een sociaal wezen is, met verantwoordelijkheid voor de medemens en waarbij men zich niet zomaar van de zijn omgeving kan afsluiten.

Vrijheid, autonomie en zelfbeschikking zijn inderdaad belangrijke en fundamentele waarden, maar ze verabsoluteren en ze laten voorafgaan op alle andere waarden is m.i. een stap te ver. Het is opvallend hoe in de zogenaamde primitieve culturen juist de sociale dimensie bij de mens zo belangrijk wordt geacht, waarbij de zorg voor medemensen in de directe omgeving en de gastvrijheid hoog op de waardenschaal staan genoteerd.

Zou het niet kunnen dat ook deze teloorgang van sociale cohesie en verantwoordelijkheid vandaag een steeds grotere rol gaan spelen waardoor mensen gaan kiezen voor euthanasie wanneer ze hun leven als voltooid beschouwen en wanneer de last groter wordt dan het genot? Wie is er immers nog die voor hen wil zorgen, buiten de georganiseerde zorginstellingen? Hoe groot is de vereenzaming niet die het fysieke lijden nog scherper doet aanvoelen? Er zijn juist binnen de palliatieve zorg mooie voorbeelden waar sterk wordt ingezet op menselijke nabijheid en geborgenheid waardoor mensen die tot eerst radicaal kozen voor euthanasie, hun visie heel vlug bijstuurden van zodra ze zich opnieuw als medemens bejegend voelden.

Het leven is duur

En dienen we ook niet het financiële aspect van de ganse euthanasieproblematiek aan te kaarten? Wanneer mensen zo dikwijls moeten horen dat de zorgverlening onbetaalbaar wordt, kan bij hen de vraag rijzen of het bij langdurige ziekte en aftakeling nog wel verantwoord is dat de gemeenschap nog energie en middelen besteedt aan een situatie die toch niet meer te keren is. In de ogen van hoe langer hoe meer mensen zou het getuigen van een nieuwe invulling van sociale verantwoordelijkheid om in geval van een terminale en soms ook niet terminale levensfase zelf te beslissen anderen en de gemeenschap niet langer tot last te zijn. Een wel merkwaardige verschuiving in het sociaal aanvoelen bij de hedendaagse mens waar het zorg dragen voor elkaar helemaal niet meer als een evidentie en een morele opdracht worden beschouwd, maar veeleer als een ondraaglijke last die zoveel mogelijk moet voorkomen of vermeden worden. En zo komen we opnieuw uit bij hogergenoemde absolute zelfbeschikking die uiteindelijk een doorslaggevende invloed zal hebben op een maatschappelijke verschuiving waarbij euthanasie een logisch gevolg is.

In hetzelfde artikel in *De Standaard* lees ik dat we toch geen mens kunnen laten creperen als een hond. Met dit verwijt worden zij die euthanasie in vraag stellen zwaar op de korrel genomen: het zou dit soort mensen zijn die onbarmhartig zijn voor het onmenselijke en ondraaglijke lijden. Is het echter niet tegenstrijdig dat in een tijd waar er zoveel vooruitgang wordt geboekt in het beheersen van pijn en lijden, de vraag naar en de praktijk van euthanasie zo sterk toenemen? Men zou toch wel een menselijker en barmhartiger antwoord kunnen en mogen verwachten? Palliatieve zorg is juist een teken van grote barmhartigheid waarbij een professionele omkadering ervoor zorgt dat mensen op een verbonden en waardige wijze afscheid kunnen nemen van het leven.

Waardig Sterven

Bij velen echter lijkt euthanasie nog maar de enige wijze te zijn waarop men op een waardige wijze afscheid zou kunnen nemen van het leven. Uiteraard kunnen we hier niet ontkennen dat gelovig afscheid nemen van het leven met een perspectief op het eeuwig leven verschilt van het afscheid nemen van het leven waar geen geloof in het eeuwig leven bestaat. De afwezigheid van het geloof in het hiernamaals zal ook een niet onbelangrijke rol spelen in de bijna evident geworden wijze waarbij euthanasie als enige oplossing bij ondraaglijk en uitzichtloos lijden wordt naar voren geschoven.

Sinds 2002 staan we in dit land wereldwijd inderdaad op een eenzame hoogte, of zitten we eerder in een verlaten dal? Eenzaamheid voelt men wanneer men met mensen uit andere culturen en in andere continenten euthanasie en het streven naar een verdere liberalisering

ervan ter sprake brengt. Men botst dan op een totaal onbegrip en ongeloof over wat zich op dit vlak in België afspeelt. Het is alsof euthanasie naast en met de chocolade en de frieten een promotieartikel is geworden voor België.

Geef me dan maar chocolade en frieten, of om het bij de Griekse mythologie te houden: hoe het zwaard van Damocles tot een doos van Pandora is verworden.

Reacties
